

M E R K U R I U S Z

1 / 2011

Notka wstępna

Rozpoczynamy następny rok spotkań i działalności naszego Klubu Polskiego, który w roku bieżącym obchodzi dwudziestą rocznicę nowoczesnej historii (w roku przyszłym to będzie 125 lat od założenia Klubu). Informator Merkuriusz Klubu Polskiego rozpoczyna piąty pełny rocznik wydawania (rozpoczynaliśmy wprawdzie już w roku 2006, ale była to raczej próba i zapowiedź na przyszłość). Nie za bardzo udaje się namówić klubowiczów do szerszej współpracy z naszym piśmkiem, które mogło by być czymś więcej niż tylko informacją kiedy i gdzie. Więc po raz któryś zapraszamy do zabawy w reporterów, literatów czy chociażby pismaków, którzy z czasów dawniejszych potrafili przenieść ważne informacje dla potomnych. Chcielibyśmy też zaproponować możliwość ogłoszeń jak prywatnych, tak zawodowych za cenę symboliczną – Merkuriusz jest na naszych stronach internetowych, więc może anons w nim odegrać rolę w gronie czytelników, którzy do niego trafiają.

W tym roku przygotowaliśmy kalendarz Klubu Polskiego, w którym zaznaczone są terminy spotkań, niektóre rocznice, niektóre święta. Nie jest to materiał całkiem doskonały, ale przynosi informacje ponad podstawową. Na dzień dzisiejszy jest opracowane pierwsze półrocze, do spotkania przyszłego mielibyśmy mieć już rok cały. Oczywiście kalendarz ten można uzupełniać czy też zmieniać. Nie każde wydarzenie, nie każdą rocznicę będzie możliwe tam umieścić, więc niektóre ważniejsze uzupełnimy okazyjnie.

Rok 2011 jest rokiem, kiedy w Republice Czeskiej będzie przeprowadzony spis ludności. Jest to jedyny moment, kiedy świadomie i dobrowolnie zgłaszamy swą przynależność narodową. Ważne w kategoriach egzystencjalnych jest to zwłaszcza w miejscach, gdzie Polacy przez wieki są obecni. Poza tymi terenami, np. w Pradze, wydawać by się mogło, że nie musimy do tego podchodzić z takim patosem. Ale właśnie teraz, kiedy coraz bardziej się zapomina, coraz mniej przypomina a sam fakt, że Polacy nie są tylko w granicach Rzeczypospolitej staje się dla większościowej części obywateli kraju, w którym mieszkamy czymś nader zaskakującym, liczba Polaków w innych regionach niż Zaolzie, może właśnie temu polskiemu Zaolziu pomóc; a nam też – negocjacje na tematy narodowe z poparciem silniejszych danych statystycznych mają większą szansę na pozyskanie oczekiwanych wyników.

Oprócz tego rok bieżący ogłoszono:

Rokiem Czesława Miłosza (na podstawie uchwały Sejmu RP z 8 X 2010)

Rokiem Marii Skłodowskiej-Curie (na podstawie uchwały Sejmu RP z 3 grudnia 2010)

Rokiem Jana Heweliusza (na podstawie ustawy Sejmu RP z 16 grudnia 2010)

Międzynarodowym Rokiem Chemii (na podstawie rezolucji 63/209 ONZ z 19 grudnia 2008)

Międzynarodowym Rokiem Lasów (na podstawie rezolucji 61/193 ONZ z 20 grudnia 2006)

Europejskim Rokiem Wolontariatu (na podstawie decyzji Rady UE z 27 listopada 2009)

Rokiem Gustawa Morcinka (na Zaolziu)

W roku zeszłym nie tylko my skoncentrowaliśmy się na Rok Chopina, w cieniu pozostawiając twórców nie tak znanych po całym świecie, ale bez których polska mapa kulturalna by była z białymi plamami. Spis takich ludzi można by, być może, poszerzać w nieskończoność. Autor tych paru zdań, które przed wami, ze szczątków wiedzy gimnazjalnej wysupłał dwa nazwiska, które zasługują by je wspomnieć.

28 czerwca 2010 ubiegła 110-ta rocznica urodzin Leona Kruczkowskiego (zmarł w roku 1962). Dla wielu to na pewno pisarz związany z czasami komunistycznymi, ale jego powieści jak „Kordian i cham“, „Pawie pióra“, „Sidła“, czy dramaty „Niemcy“, „Odwety“, „Pierwszy dzień wolności“, „Śmierć gubernatora“ zasługują nie tylko na uwagę.

8 października 2010 upłynęło sto lat od śmierci Marii Konopnickiej, poetki, pisarki dla dzieci i dorosłych. Pamiętamy jeszcze z ławek klas podstawowych „O Janku wędrowniczku“, „O krasnoludkach i sierotce Marysi“, „Śpiewnik dla dzieci“, później nowele „Miłosierdzie gminy“, „Nasza szkapa“, zbiór wierszy „Śpiewnik historyczny“, poemat „Pan Balcer w Brazylii“ i „Rota“ - jedna z najważniejszych pieśni patriotycznych. Na cokole nagrobnym wyryto jej własne wiersze

...Proście wy Boga o takie mogiły,
Które łoż nie chcą, ni skarg, ni żałości,
Lecz dają sercom moc czynu, zdroj siły
Na dzień przyszłości...

Władysław Adamiec

185 rocznica śmierci Stanisława Staszica

22 stycznia minęła 185 rocznica śmierci Stanisława Wawrzyńca Staszica – księdza, uczonego, filozofa, geologa i geografą. Staszic, urodzony 6 listopada 1755 r. w Pile był nie tylko uczonego, ale również mężem stanu, działaczem oświatowym i politycznym, filantropem oraz prekursorem badań terenowych i turystyki górskiej. Był to jeden z najwybitniejszych przedstawicieli polskiego oświecenia.

Po początkowej nauce w szkole parafialnej w rodzinnej Pile i ukończeniu szkoły średniej w Poznaniu, studiował w poznańskim seminarium duchownym i został wyświęcony na księdza. Na dalsze studia wyjechał do Paryża, gdzie w College Royal poświęcił się głównie naukom przyrodniczym i fizycznym. Po powrocie do kraju został wychowawcą synów Andrzeja Zamojskiego, którego patriotyzm wywarł duży wpływ na młodego księdza i jego zainteresowanie polityką. Po trzecim rozbiore Polski w roku 1795 r. zajął się działalnością na rzecz rozwoju gospodarczego kraju oraz pracą naukową. W sierpniu 1805 roku odbywa wyprawę naukową w Tatry i rozpoczyna pisanie książki „O ziemiorództwie Karpatów i innych gór i równin Polski”. W 1808 roku był został prezesem Towarzystwa Przyjaciół Nauk – stanowisko to zajmował aż do śmierci. Zaangażowanie Stanisława Staszica w działalność społeczną i naukową było imponujące. Ten wybitny naukowiec był członkiem Towarzystwa Elementarnego do Ksiąg, radcą w Radzie Stanu, członkiem Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Królestwa, gdzie zajmował się sprawami organizacji szkolnictwa, był założycielem Szkoły Akademiczno - Górniczej w Kielcach i Instytutu Agronomicznego w Marymoncie. W 1816 roku powstał Królewski Uniwersytet w Warszawie, na czele którego stanął Stanisław Staszic. Na wniosek Staszica założona została w Warszawie w 1825 r. Szkoła Przygotowawcza do Instytutu Politechnicznego, która po dwóch latach działalności uzyskała status wyższej uczelni.

Do wielkich osiągnięć Staszica należy zaliczyć utworzone w 1816 roku Hrubieszowskie Towarzystwo Rolnicze – jedno z najbardziej rozwiniętych organizacji w Europie poprzedzających spółdzielnie. Już kilka lat wcześniej Stanisław Staszic kupił dobra Hrubieszowskie o powierzchni 6000 hektarów – obejmowały one miasto Hrubieszów wraz z kilku wioskami. Statut Hrubieszowskiego Towarzystwa Rolniczego zniósł w tych dobrach pańszczyznę i nadał chłopom prawo własności użytkowanej ziemi, przeznaczając równocześnie na własność wspólną lasy, stawy, część gruntów uprawnych oraz cegielnię, młyny i tartak. Towarzystwo miało swoją kasę pożyczkową, szpital, zajmowało się organizowaniem szkół i udzielało stypendiów.

Stanisław Staszic pozostawił po sobie bogatą spuściznę literacką. Do jego najwybitniejszych dzieł należą: „Przestrogi dla Polski”, „Ród ludzki”, „Uwagi nad życiem Jana Zamojskiego”, „O ziemiorództwie Karpatów i innych gór i równin Polski”. Był on również tłumaczem wielu książek na język polski.

W środowisku warszawskim Stanisław Staszic był postacią bardzo popularną, cieszącą się dużym szacunkiem. To dzięki jego staraniom i funduszom został wzniesiony Pałac Staszica (obecna siedziba

Polskiej Akademii Nauk), a także pomniki: Mikołaja Kopernika i księcia Józefa Poniatowskiego, które do dzisiaj są podziwiane i odwiedzane przez wielu turystów z kraju i ze świata.

W swoim testamencie Stanisław Staszic przeznaczył znaczne środki finansowe na rzecz warszawskich szpitali, wydziału lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego i Instytutu Głuchoniemych oraz na budowę Domu Przytułku i Pracy. Za swoją pracę i działania dla dobra kraju i nauki Stanisław Staszic otrzymał order Świętego Stanisława I klasy oraz order Orła Białego.

Pogrzeb tego wielkiego Polaka był manifestacją mieszkańców Warszawy oddających mu cześć w uznaniu jego zasług i wielkiej ludzkości. Grób Stanisława Staszica znajduje się przy dawnym kościele Ojców Kamedułów na Bielanach.

Krystyna Olaszek-Kotýnek

Piła – rodzinne miasto Stanisława Staszica

Dom rodzinny - obecnie Muzeum -Stanisława Staszica

Podczas ubiegłorocznego XVIII Światowego Forum Mediów Polonijnych miałam okazję zaznajomić się z tym miastem i jego przedstawicielami.

Miasto, którego najwybitniejszym Rodakiem jest bez wątpienia Stanisław Staszic, do dzisiaj o nim pamięta, czego dowodem może być muzeum Stanisława Staszica, znajdujące się w jego domu rodzinnym, pomnik oraz duma, z jaką burmistrz miasta wspominał tę wybitną postać na spotkaniu z dziennikarzami polonijnymi.

Powiatowe miasto Piła jest największym miastem w północnej Wielkopolsce. Prawa miejskie uzyskała już w XV wieku. Miasto leży w Dolinie Gwdy, na pograniczu Pojezierzy Wałeckiego i Krajeńskiego oraz Doliny Środkowej Noteci nad rzeką Gwdą, 11 km powyżej jej ujścia do Noteci.

W czasie walk II wojny światowej prowadzonych na tym terenie miasto legło w gruzach. Jego odbudowę na szerszą skalę rozpoczęto dopiero w 1965 roku.

Piła - to miasto ludzi młodych. Sześćdziesiąt procent mieszkańców tego 75. tysięcznego miasta nie przekroczyło 40 roku życia. Miasto stało się dynamicznym ośrodkiem gospodarczym północno-zachodniej części województwa wielkopolskiego. Piła jest ośrodkiem akademickim, na którego uczelniach (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Pile, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile, Wyższa Szkoła Biznesu) studiuje około 4000 osób . W mieście działa ponad 8 tysięcy firm, w tym 75 z udziałem kapitału zagranicznego.

Bulwar nad Gwdą

Największe zakłady to Philips Lighting Poland S.A. (zatrudnia 3500 osób) oraz Poszukiwanie Nafty i Gazu „Nafta”. Doskonale rozwija się przemysł poligraficzny – w mieście jest kilka nowoczesnych drukarni, między innymi swoją drukarnię ma „Agora” S.A..

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową z 260 miast uznał Piłę za lidera pod względem atrakcyjności inwestycyjnej. Istnieje tutaj bardzo przyjazny klimat społeczny zarówno dla inwestorów krajowych jak i zagranicznych. Składa się na to jakość i chłonność rynku pracy, dostępność komunikacyjna,

infrastruktura techniczna i biznesowa (20 oddziałów polskich banków, duża ilość instytucji ubezpieczeniowych). Przedsiębiorców wspierają: Izba Gospodarcza Północnej Wielkopolski, Cech Rzemiosł Różnych oraz Zrzeszenie Handlu, Gastronomii i Usług.

Duże możliwości inwestowania stwarzają tereny około dawnego lotniska przekazane miastu w 2009 roku. Lotnisko zbudowane w 1913 roku należało do największych na Pomorzu. Po II wojnie światowej infrastrukturę lotniska dostosowano do potrzeb wojskowych (stacjonował tutaj 6 Pułk Lotnictwa Myśliwsko-Bombowego, który posiadał 40 samolotów podzielonych na trzy eskadry), przeprowadzono prace modernizacyjne – poszerzano pasy startowe, wybudowano nowe hangary, składy, zaplecze dla urzędów radiotechnicznych. W wyniku podjętej pod koniec lat dziewięćdziesiątych decyzji o reorganizacji wojskowych sił lotniczych doszło do likwidacji lotniska wojskowego i jednostek wojskowych, co spowodowało konieczność przekształceń przestrzennych i zagospodarowania terenu. Obecnie lotnisko jest wykorzystywane przez Aeroklub Ziemi Piłskiej.

Lotnisko piłskie ma powierzchnię ponad 320 ha, jeden z najdłuższych pasów startowych w Polsce i dobrze zachowaną infrastrukturę. Położone jest na północno-zachodnich obrzeżach Piły, około 2 km od centrum. Tereny te stwarzają doskonałe możliwości dla inwestorów krajowych i zagranicznych. W 2009 roku Powiat Piłski przejął na własność części byłego lotniska wojskowego z przeznaczeniem na założenie lokalnego lotniska i wykorzystanie jako portu lotniczego, ośrodków logistycznych, spedycji oraz jako parków przemysłowych i technologicznych.

Dużym walorem miasta są nie tylko dobre możliwości do zakładania nowych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, ale również doskonałe warunki dla rozwoju turystyki i sportu.

Piła jest miastem zieleni – nieomal połowę powierzchni zajmują lasy i parki. Mieszkańcy miasta i przyjeżdżający tutaj turyści mają doskonałe warunki do uprawiania żeglarstwa, windsurfingu i motokrosu. Miejskowy aeroklub prowadzi kursy pilotażu oraz organizuje skoki ze spadochronem. Miasto posiada nowy aquapark, nowoczesną halę sportową, stadion, kręgielnię, boisko do baseballu i inne obiekty sportowe i rozrywkowe, co umożliwi organizowanie imprez sportowych na najwyższym poziomie.

Krystyna Olaszek - Kotýnek

Beatyfikacja Jana Pawła II

Grobowiec Jana Pawła II w Grotach Watykańskich

Papież Benedykt XVI wyraził w dniu 14 stycznia 2011 r. zgodę na ogłoszenie dekretu o autentyczności cudownego uzdrowienia francuskiej zakonnicy, s. Marie-Simone Pierre Normand, przypisywanego wstawiennictwu Jana Pawła II, zmarłego 2 kwietnia 2005 roku. Chodzi o niewytłumaczalne z medycznego punktu widzenia nagłe ustąpienie objawów zaawansowanej choroby Parkinsona. Ogłoszenie dekretu kończy proces beatyfikacyjny polskiego papieża. Beatyfikacja Jana Pawła II odbędzie się 1 maja 2011 r. w Niedzielę Bożego Miłosierdzia. Uroczystościom beatyfikacyjnym będzie

przewodniczyć w Watykanie osobiście Benedykt XVI. W uroczystościach, które rozpoczną się już 30 kwietnia czuwaniem na stadionie Circus Maximus weźmie udział ponad milion pielgrzymów. Po uroczystościach beatyfikacyjnych trumna ze zwłokami Jana Pawła II spocznie w jednej z kaplic Bazyliki Świętego Piotra.

Krystyna Olaszek-Kotýnek

I jeszcze parę rocznic wartych przypomnienia

Styczeń

- ◆ 3 I - 105. rocznica urodzin **Romana Brandstaettera** (1906-1987), poety, dramaturga, prozaika, tłumacza
- ◆ 4 I - 105. rocznica urodzin **Stefana Rachonia** (1906-2001), dyrygenta i kompozytora, założyciela Orkiestry Polskiego Radia (później OPRiTV; 3 VIII – 10. rocznica śmierci)
- ◆ 10 I - 25. rocznica śmierci **Jaroslava Seiferta** (1901-1986), czeskiego poety, laureata literackiej Nagrody Nobla w r. 1984 (23 IX – 110. rocznica urodzin)
- ◆ 12 I - 35. rocznica śmierci **Agathy Christie** (1891-1976), angielskiej pisarki, autorki powieści kryminalnych (15 IX – 120. rocznica urodzin)
- ◆ 12 I - 135. rocznica urodzin **Jacka Londona** (1876-1916), amerykańskiego powieściopisarza, nowelisty i eseisty (22 XI – 95. rocznica śmierci)
- ◆ 13 I - 70. rocznica śmierci **Jamesa Joyce'a** (1882-1941), irlandzkiego pisarza, tworzącego w języku angielskim, jednego z najwybitniejszych nowatorów prozy XX w.
- ◆ 14 I - 95. rocznica urodzin **Jana Świdorskiego** (1916-1988), aktora i reżysera
- ◆ 15 I - 140. rocznica powstania **Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego** (1871)
- ◆ 16 I - 185. rocznica urodzin **Romualda Traugutta** (1826-1864), ostatniego dyktatora powstania styczniowego
- ◆ 16 I - 220. rocznica urodzin **Henryka Dembińskiego** (1791-1864), generała w powstaniu listopadowym
- ◆ 16 I - 70. rocznica urodzin **Ewy Demarczyk** (1941), aktorki i piosenkarki
- ◆ 18 I - 75. rocznica śmierci **Rudyarda Kiplinga** (1865-1936), angielskiego poety, nowelisty i powieściopisarza, laureata literackiej Nagrody Nobla (1907)
- ◆ 21 I - 110. rocznica urodzin **Janusza Meissnera** (1901-1978), prozaika, autora książek o tematyce lotniczej i morskiej
- ◆ 26 I - 35. rocznica śmierci **Witolda Jana Doroszewskiego** (1899-1976), językoznawcy i leksykografa, redaktora *Słownika języka polskiego*
- ◆ 27 I - 110. rocznica śmierci **Giuseppe Verdiego** (1813-1901), włoskiego kompozytora operowego
- ◆ 27 I - 120. rocznica urodzin **Ilji Erenburga** (1891-1967), rosyjskiego pisarza
- ◆ 27 I - 255. rocznica urodzin **Wolfganga Amadeusa Mozarta** (1756-1791), austriackiego kompozytora (5 XII – 220. rocznica śmierci)
- ◆ 28 I - 15. rocznica śmierci **Josifa Brodskiego** (1940-1996), rosyjskiego poety, eseisty i tłumacza, laureata literackiej Nagrody Nobla (1987)
- ◆ 29 I - 145. rocznica urodzin **Romain Rollanda** (1866-1944), francuskiego powieściopisarza, biografą i dramaturga, laureata literackiej Nagrody Nobla (1915)
- ◆ 30 I - 295. rocznica śmierci **Marii Kazimierzy** (zw. Marysieńką), (1641-1716), królowej Polski (28 VI – 370. rocznica urodzin)
- ◆ 31 I - 210. rocznica urodzin **Piotra Ściegiennego** (1801-1890), księdza, działacza patriotyczno-społecznego

Luty

- ◆ 1 II - 475. rocznica urodzin **Piotra Skargi** (1536-1612), jezuita, kaznodziei, teologa, hagiografa i polemisty katolickiego, działacza kontrreformacyjnego
- ◆ 2 II - 35. rocznica śmierci **Kazimierza Rudzkiego** (1911-1976), aktora, reżysera (6 I – 100. rocznica urodzin)
- ◆ 4 II - 265. rocznica urodzin **Tadeusza Kościuszki** (1746-1817), generała, Najwyższego Naczelnika Sił Zbrojnych Narodowych w powstaniu 1794 r., uczestnika wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych
- ◆ 5 II - 80. rocznica urodzin **Kaliny Jędrusik** (1931-1991), aktorki, piosenkarki i artystki kabaretowej (7 VIII – 20. rocznica śmierci)
- ◆ 8 II - 135. rocznica urodzin **Jana Augusta Kisielewskiego** (1876-1918), dramaturga, krytyka literackiego, eseisty

- ♦ 11 II - 130. rocznica śmierci **Fiodora Dostojewskiego** (1821-1881), rosyjskiego powieściopisarza (11 XI – 190. rocznica urodzin)
- ♦ 16 II - 280. rocznica urodzin **Marcello Bacciarellego** (1731-1818), włoskiego malarza, portrecisty, autora scen alegorycznych i historycznych, nadwornego malarza króla Zygmunta Augusta
- ♦ 17 II - 155. rocznica śmierci **Heinricha Heinego** (1797-1856), niemieckiego poety, prozaika i eseisty
- ♦ 18 II - 465. rocznica śmierci **Marcina Lutra** (1483-1546), niemieckiego reformatora religijnego, tłumacza *Biblii*, pisarza
- ♦ 22 II - 110. rocznica urodzin **Miry Zimińskiej-Sygietyńskiej** (1901-1997), aktorki, piosenkarki, pedagoga, współzałożycielki Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze”
- ♦ 23 II - 245. rocznica śmierci **Stanisława Leszczyńskiego** (1677-1766), króla polskiego
- ♦ 25 II - 170. rocznica urodzin **Augusta Renoira** (1841-1919), francuskiego malarza, rzeźbiarza, jednego z głównych przedstawicieli impresjonizmu

Opracowała: Krystyna Olaszek-Kotýnek

Z a p r o s z e n i e

Następne spotkanie członków Klubu Polskiego w roku 2011 odbędzie się w czwartek, 24 lutego, o godzinie 17.00 w Domu Mniejszości Narodowych, Vocelova 3, Praga 2

www.klubpolski.cz – www.polonica.cz – www.polskyinstitut.cz – www.prague.polemb.net
www.szkolapolskawpradze.com – www.krecik.euweb.cz – polkiwpradze.blox.pl -
polacywpradze.blox.pl – www.pzko.cz – www.polonusbrno.org – www.parafiiawpradze.pl -
www.kcmt.cz – www.czapla.cz